

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-03-12
Besvaras senast
2021-03-26

Till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:559 EU:s migrationspolitik

De människorättsvidriga metoder som EU använder för att hindra människor från att söka asyl i Europa har varit en återkommande följetång i medierna och i riksdagens kammare de senaste åren. Så även den svenska regeringens oförmåga att ta ansvar för det som händer vid EU:s gränser.

Efter att EU ingått det skamliga avtalet med Turkiet, som innebär att Erdoğan mot betalning agerar gränsvakt åt Europa, öppnade EU-kommissionen och dåvarande EU-minister Ann Linde för att ingå liknande avtal med det krigshärjade Libyen. Dåvarande utrikesminister Margot Wallström uteslöt en sådan lösning i en interpellationsdebatt med mig. Strax efter det sa Wallström till TT att ”rötäggen måste bort. Resten måste vi se till att vi tränar och utbildar på rätt sätt”.

Vi kan nu konstatera att det inte riktigt blev som Wallström sa. EU fortsätter att betala den libyska kustbevakningen – som i praktiken består av olika milisgrupper och krigsherrar, några har till och med FN-sanktioner riktade mot sig till följd av människosmuggling – för att hindra människor från att söka asyl i Europa. EU:s relation med Libyen liknar i dag den med Turkiet. Båda länderna agerar som unionens gränsvakt.

Under hösten 2017 avslöjade CNN att slavhandel var vanligt förekommande i libyska interneringsläger för människor på flykt. De fruktansvärda förhållandena i lägren, där sjukdomar, undernäring, våld och sexuella övergrepp var och är vardag, har beskrivits i flera rapporter av Amnesty, Human Rights Watch med flera.

Eftersom den libyska kustbevakningen delvis finansierats med biståndsmedel från EU lyfte Vänsterpartiet frågan med dåvarande ansvarigt statsråd Isabella Lövin. Statsrådet svarade med att beskriva en rad biståndspolitiska principer som den svenska regeringen står för. I vilken mån regeringen agerat utifrån dessa principer förblir oklart. Någon förändring av EU:s politik har vi dock inte sett. Inte heller några tydliga uttalanden från regeringen.

Under den senaste tiden har det kommit åtskilliga rapporter om hur EU-länder förhindrat människor från att söka asyl i unionen genom så kallade pushbacks där asylsökande förs ut ur landets och EU:s territorium. Människor har förts från Italien via Slovenien och Kroatien ut ur EU. Den italienska regeringen har

öppet erkänt att den på detta sätt nekat människor rätten att söka asyl. Greklands kustbevakning har på liknande sätt fört tillbaka människor till Turkiet, och Ungern har fört människor till Serbien. EU:s gränspolis Frontex, som är under kraftig utbyggnad, har också anklagats för att ägna sig åt pushbacks.

På FN:s internationella migrantdag, den 18 december, publicerades boken *The Black Book of Pushbacks*, som samlar 900 vittnesmål om illegala och våldsamma direktavvisningar vid EU:s gränser. Boken är finansierad av EU-parlamentets vänstergrupp GUE/NGL, och Vänsterpartiets EU-parlamentariker Malin Björk och Miguel Urbán från spanska Podemos lämnade över boken till EU:s migrationskommissionär Ylva Johansson samma dag den publicerades.

I de två volymerna om 1 500 sidor berättar människor på flykt som nått EU:s gränser i Italien, Ungern, Balkan, Grekland och Kroatien de senaste tre åren om sina upplevelser.

Anna Roxvall och Johan Persson skildrar i boken *Till varje pris* de mänskliga konsekvenserna av EU:s migrationspolitik. De beskriver den utveckling som Vänsterpartiet länge kritiserat, nämligen att länder längs de afrikanska migrationsrutterna – som Niger, Sudan, Egypten och Libyen – ska bevaka gränsen mot Europa och ta tillbaka medborgare som nekats asyl i EU i utbyte mot bistånd och investeringar. Allt med Turkietavtalet som förlaga.

De beskriver också hur EU-insatsen Operation Sophia, som bevakat vattnen utanför Libyens kust, syftat till att undvika direktkontakt med migranter i nöd och därmed ansvaret för att rädda liv.

Författarna lägger också fram bevis för att EU:s operationer från luften på ett konkret sätt har lett till att flyktingar hamnat i tvångsarbete och rent slaveri. De konstaterar också att det som förändrats sedan CNN:s avslöjande om slaveri i interneringslägren är att slaveriet underlättats och utvidgats.

Det som beskrivs ovan är delar av en tydlig ambition att flytta ansvaret för människor på flykt till länder utanför EU:s gränser och därmed neka människor deras rätt att söka asyl. Det är så världens rikaste kontinent agerar i en tid med närmare 80 miljoner människor på flykt världen över och den akuta situationen på många håll i världen dessutom förvärras ytterligare av coronapandemin. De senaste åren har omkring 600 000 människor per år sökt asyl i EU, 2020

exkluderat. Det bor närmare 450 miljoner människor i EU. Vi kan bättre än så.

Med anledning av detta vill jag fråga justitie- och migrationsminister Morgan Johansson:

1. Står ministern och den svenska regeringen bakom den politik som EU för när det gäller möjligheter för människor på flykt att söka skydd i EU?
2. Vad tänker den svenska regeringen göra för att säkerställa att asylsökandes mänskliga rättigheter inte kränks vid EU:s gränser?

.....

Christina Höj Larsen (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders